

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХVI, БРОЙ 21

СОФИЯ, 15-30 НОЕМВРИ 2015 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com

Официален сайт на Св. Синод на БПЦ – www.bg-patriarshia.bg

Християнското семейство

Архим. Хризостом Майдонис

- Възпитание и образование според св. Йоан Златоуст
стр. 1, 4-5

Прот. Андрей Ткачов

- Аз и другият ученик
стр. 5

Преп. старец Порфирий

Наставление към родителите при възпитанието на децата

стр. 7

Актуално

Лиласолски митр. Атанасий

- Фанатизъм и фундаментализъм

стр. 3

Проф. Г. Мандзаридис

- Надмогване на фундаментализма

стр. 1, 6-7

Официалното мирно посещение у нас на Вселенския Константинополски патриарх Вартоломей I ще бъде подробно отразено в специален брой на „Църковен вестник“.

Проф. Георгиос МАНДЗАРИДИС

Преодоляване на фундаментализма

Най-близкият термин, с който би могло да се предаде понятието за *фундаментализъм*, е, може би, терминът *зилотизъм*. Разбира се, не може тяхното съдържание да се нарече и тъждествено, но означаваното от тях има много общи елементи. И по-точно, виждаме, че:

а) И зилотизмът, и фундаментализмът първоначално са имали положително значение, което постепенно е станало отрицателно, като това важи най-вече за втория;

б) Зилотизмът, както и фундаментализмът имат преди всичко религиозен характер, защото се основават на нечия религиозна традиция;

в) Целта и на двете е да защитят своята традиция от опасностите на модер-

низма и силов да я използват като отправна точка за модифицирането на настоящето и бъдещето;

г) И при фундаментализма, и при зилотизма личността се оставя някъде встрани, а се абсолютизира институцията или безлично начало.

Само че, докато зилотизмът има дълга предистория, то фундаментализмът се основополага в началото на нашия (XX) век и се разгръща главно като противодействие на акцията по осъвременяване на религията. Това противодействие се изразява преди всичко в рамките на бедното откъм традиция **протестанство**. То е противодействие, което имало за цел да защити основите на религията (for the Fundamentals).

На стр. 6

Християнското семейство

ВЪЗПИТАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ДЕЦАТА

според свети
Йоан Златоуст

Архимандрит ХРИЗОСТОМ МАЙДОНИС,
протосингел при св. митрополия на Арнея, Йерисос и Света Гора

Християнството е „педагогическа религия“ («παιδαγωγούσα θρησκεία», т.е. възпитаваща, обучаваща, б. пр.). Чрез учението на Първия и Най-велик Педагог Господ Иисус Христос, но също и чрез педагогическите възгледи на св. апостол Павел и великите свети учители на Църквата, се оформи една цялостна и организирана педагогическа светоотеческа система.

Св. Климент Александрийски, св. Василий Велики, св. Йоан Златоуст, блажени Йероним и Августин, Кирил Йерусалимски, св. Григорий Нисийски, авба Касиан Римски, са се занимавали с основни въпроси на педагогиката и са дали тласък за развитието на консулта през онази епоха (т.е. на система от педагогически свети и препоръки, б. пр.).

Християнска (православна) педагогика са преподавали и велики съвременни църковни учители, като св. Козма Етолийски, св. Нектарий, преподобните старци Порфирий Кавсокаливит, Паисий Светогорец, Софроний от Есекс, старците Яков (Цаликус) и Ефрем Катунякутис.

В продължение ще се спрем по-специално на св. Йоан Златоуст и неговите педагогически принципи, които са уникални.

Човек

Св. Йоан Златоуст говори за значимостта на човека „като най-важното живо Божие творение“, като „чего Божие“. Но също и за окаяността и трагичността на човешкия живот по причина на греха.

Св. Григорий Богослов ни напомня, че душата на детето не е чиста. Тя е пагнала. Омърсена е. Затова тя се нуждае първо да премахнем (да изтрием) от нея отпечатъците от греха, а след това да изпием на нея добродетелта.

Следователно православната педагогика трябва да се базира на тази една реалност.

Детето

• Целия живот на младия човек св. Йоан Златоуст представя като един строеж, който започва да се зраги от основите

На стр. 4

ХРОНИКА

България

Патриарх Неофит благослови кмета на София Йорданка Фандъкова

На 12 ноември, г-жа Йорданка Фандъкова официално положи клетва и встъпи в длъжност като кмет на София. Това стана на тържественото първо заседание на новия Столичен общински съвет. Преди това в кметския кабинет тя получи лично благословение от Бранишки епископ Григорий, викарий на Софийския митрополит, и ставр. ик. Ангел Ангелов, протосингел на Софийската света митрополия, които в присъствието и на областния управител Веселин Пенев отслужиха водосвет за здраве и успех.

След като поръси кабинета на новия стар градоначалник, еп. Григорий пожела: „Божията десница винаги да Ви благославя, винаги да Ви милва и винаги да Ви пази от всякакви беди и злощастия,

да отстранява от пътя Ви всякакви видими и невидими врагове и техните зловредни действия! Вие започвате отново едлично служение, което е много отговорно и свързано с първата и най-важна Христова заповед, която е: любов и служба на ближния... Бог да Ви пази, Бог да Ви дава сили, здраве и всичко, което започнете, винаги да завършвате с успехи! В този важен за Вас ден Ви преподавам архипастирския благослов на Българския патриарх Неофит, който с радост благослови да бъ-

дем днес тук, когато започвате Вашата отговорна работа като кмет на столичния град“ – каза в словото си софийският викарий и връчи поздравителен адрес от името на Негово Светейшество Българския патриарх и Софийски митрополит Неофит.

Весела ИГНАТОВА

Митрополит Наум на празненствата на Русенския университет

На 12 ноември Негово Високопреосвещенство Русенски митрополит Наум бе почетен гост на тържественото събрание-концерт, посветено на 70-годишнината от основаването на Русенския университет „Ангел Кънчев“. Сред официалните гости бяха вицепремиерът и министър на труда и социалната политика Ивайло Калфин, заместник-министърът на образованието проф. д-р Николай Денков, заместник-министърът на икономиката Даниела Везиева, областният управител на област Русе доц. д-р Стефко Бурджиев, заместител на Русе д-р Страхил Карапански, посланикът на Република Индо-

незия Н. Пр. Буния Саптомо, посланикът на Палестина Н. Пр. Ахмед ал Мадбух и делегация от посолството на Китайската народна република.

Негово Високопреосвещенство поздрави академичното ръководство по повод празника, а ректо-

рът на университета чл. кор. проф. Христо Белолев удостои владиката с почетния плакет на висшето учебно заведение.

След изказванията на официалните гости се състоя празничен концерт.

Русенска митрополия

Молитва за загиналите при злополуки и при кървавите атентати във френската столица

На 13 ноември – Световния ден за възпоменаване на жертвите при пътно-транспортни произшествия и ден след кървавите атентати в Париж – духовенството и миряните на Българската православна църква се помолиха за упокоение душите на всички невинно загинали, да им прости Бог всяко волно и неволно прегрешение, за утеха на близките на загиналите и мир по света.

В столичния катедрален храм „Света Неделя“ Негово Светейшество Българският патриарх и Софийски митрополит Неофит отправи своята молитва за мир и за упокоение душите на загиналите.

„Страдаме с тези, които страдат и се стараем със силата Господня да се предотвратят по-нататъшни такива жестоки и трудни за понасяне събития. Господ ни е оставил Своя мир. Ние винаги ще бъдем миротворци и ще се стараем

да живеем в мир, защото това е най-доброто благо в нашия земен живот“ – каза патриарх Неофит.

В православните храмове у нас дойдоха десеткни хора, за да се помолят и да изразят съпричастността си с френския народ и с близките на загиналите при ПТП.

Заупокойна литургия за загиналите при атентатите в Париж и за българина с двойно гражданство Себастиан Проази е отслужена същия ден и в българската православна църква „Св. патриарх Евтимий Търновски“ във френската столица.

Присъствали са генералният директор на ЮНЕСКО Ирина Бокова, посланикът на България във Франция Ангел Чолаков, майката и други близки на загиналия българин.

Отдел „Връзки с обществеността“

Тържества по повод 130-годишнината от Сръбско-българската война

Тази година се навършват 130 години от Сръбско-българската война. По този повод на 12 ноември във Военната академия в София се състоя тържествен ритуал, с който бяха положени гилзи с пръст от бойните полета на Българската армия в Алеята на победите. След това бе отслужена панихида в храм „Св. Архангели“, който се намира на територията на Академията.

Панихидата бе предствоявана от Негово Преосвещенство Бранишки еп. Григорий и с участието на софийския протосингел ставр. ик. Ангел Ангелов и митрополитския протодякон Иван Петков.

В края на заупокойното последова-

ние владиката се обърна към присъстващите със слово, в което подчерта, че няма по-голяма любов от тази, да положи душата си за ближните. „Бог да ги прости, упокои и всели в селенията на праведните!“ – завърши епископът.

Софийска митрополия

Във връзка с отбелязването на 130-годишнината от Сръбско-българската война от 1885 г. на 7 ноември пред паметника над гроба на подпоручик Ангел Тодоров в двора на катедрален храм „Св. вмчк Димитър Солунски“, гр. Видин, бе отслужена панихида за всички загинали войни на бойното поле във време на Сръбско-българската война.

Панихидата бе извършена от Негово Преосвещенство Белградски епископ Поликарп, викарий на Видинския митрополит.

След панихидата епископ Поликарп приветства всички присъстващи и изяви, че е необходимо да помним подвига на нашите войни, дали живота си за свободата на нашето Отечество и вяра, както и да бъдем подстрекатели към единство, мир и любов, а не към братоубийство и разделения. Епископ Поликарп се помоли Бог да прости на всички войни, както български, така и сръбски, паднали по бойните полета от Сръбско-българската война през 1885 г.

В тържеството по отбелязването на 130-годишнината от Сръбско-българската война взе участие Духовният оркестър на СОУ „Св. св. Кирил и Методий“, гр. Брегово, който изпълни химна на Р България, химна на 3-ти Бдински полк „Бдинци – лъвове, тигани“, както и други маршове и химни.

Участие в празника взеха и ученици от бреговското училище, които преди година сформираха Ученически клуб „Млади възрожденци“.

Епископ Поликарп благодари на учениците за тяхната безотказна подкрепа на инициативите на Видинска света митрополия и им пожела да вървят достойно по пътя на своите прадеди, както и да бъдат пример за обществото.

Видинска митрополия

† IN MEMORIAM

Две години от кончината на Неврокопски митрополит Натанаил

На 16 ноември се навършиха две години от кончината на Неврокопски митрополит Натанаил.

На 13 ноември, след вечерното богослужение в памет на митр. Натанаил, в Културния дом на гр. Гоце Делчев бе изнесен концерт на клавирно дуо: професорите Дора и Анастас Славчеви. Залата се изпълни с гости, дошли от различни краища на нашата страна и съседна Гърция.

На 14 ноември в катедралния храм „Св. св. Кирил и Методий“ бе отслужена света Литургия.

Съслужиха митрополитите: Ловчански Гавриил, Неврокопски Серафим, Варненски и Великопреславски Йоан, Русенски Наум, Еласонски Харитон (Гърция), епископите: Адрианополски Евлогий – игумен на Рилския манастир, Драговишки Даниил – викарий на митрополита на САЩ, Канада и Австралия, Бранишки Григорий – викарий на Софийския митрополит, архимандритите: Герасим – гл. секретар на Св. Синод, Елифанй – игумен на Роженския манастир, и др. духовници от епархията и страната. Както и пред-

ставителите у нас на Руската църква – архим. Филип Василчев, на Румънската църква – ст. ик. Нелуц Опря, и много духовници от съседна Гърция.

След св. Литургия за митрополит Натанаил бе отслужена и панихида, а на гроба му – трисагий. Множеството, което изпълни катедралния храм и двора на Неврокопската св. митрополия, свидетелства за това, че животът, делото и примерът на дядо Натанаил са живи и незабравими в паметта на хората.

Неврокопска митрополия

От стр. 1 и се строи по време на детската и юношеската възраст.

• Свещецът оприличава детската душа на един новобозраден град, за чийто управление посредством определени закони и правила е отговорен бащата. И още, отглеждането на детето прилича на изграждането на един град-градява, който, за да бъде опазен, трябва да има закони, както и сигурни оградни и порти. Тяхното на детето е стената на този град, а глътките портище са мошките селва: зрение, слух и говор, мирис и допри. През тези порти влизат зрители, звукови, обонятелни и тактилни усещания, които предизвикват разни еражения у младия човек и пораждат помисли, които разбухват или забавяват душата му.

Така за родителите бива възведена една система за възпитание на септивата, която е възможно да се прилага през ранните години от живота на детето. Това е една цялостна консултация система от препоръки, която използва подходящи методи и инструменти, способни да опазят душата на септивата на младия човек. Тези теоретични свещецки разва чрез показани примери, подпомогнати от неговото ораторско образование и усет. Този консултативен (препоръчителен) метод ни кара да си спомним и „Наръчника със свещи“ на св. Никодим Свотворец (Ἐκκλησιαστικὸν Συμβουλευτικὸν Συμβουλευτικόν) („Светица за пазенето на чувствата“), възбразенето, ума и сърцето“ се отнася до възпитанието на септивата на младия човек. Става въпрос за вид пребанчино ръководене във възпитанието.

Този велик учител знае какъв е приносът на септивата функция за душевния и духовния живот на човека. Затова и предлага система за възпитание на чувствата септа, чрез която се цели да се предпази душата на младия човек от всякакви вредни въздействия на социалната среда.

Носители на образованието

1. Църквата
Според християнската педагогика, училището на възпитанието за завършване (опълноценностяване) на личността е Църквата. В Църквата и чрез Църквата се из-

Християнското семейство ВЪЗПИТАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ДЕЦАТА

според свети Йоан Златоуст

Трябва да бъде изключително полезен. Трябва онзи, който го използва, да притежава опит“.

„Той често трябва да прибегва до различни трикове, да го може чрез изкуството на педагогиката да доведе до голяма полза“.

„Трябва да наблюдавате каквото е вроденото предимство у всяко дете, за да го кумирате и да го увеличите, каквото е природният му дефект, за да го осарните и да го премакнете“.

Да проникнат във вътрешната психическа мотивация и интелект на детето. Тест – „Чувай външния глас, а разбери вътре в душата“.

• В началото обучението от педагога се предлага външно като „хетерообучение“, а впоследствие то приключва като „самообучение“ и „самообразование“, където педагог и ученик се откъсват един от друге).

Свещецът оканчествява педагозите като „творци“, които ще вземат творбата на великите ценности на септивата.

Педагогически средства

• Послушанието е философската основа на семейното възпитание: уважението и почитта на децата към родителите са единственото крепко за тяхна нервност и доброжелателство.

ако самите те направят грешка, следва да поискат прошка от децата. По този начин децата се научават, че съществуват прошка и че родителите им не са свършени.

• Св. Йоан Златоуст, опирайки се на консултативния и пастирски свой опит, отбелязва, че милостта (низкохителността) е най-мощното педагогическо средство. „Наистина не съществува писано нещо от милостта“.

„Нито смекача сърцето – нито гневът, нито строгото порицание, нито унищожителните обличения – така, както милостта“. Но и милостта изхожда от любовта, която за родителите трябва да е „жертвена“.

• Познавайки в дълбочина психологията както на родителите, така и на младите, той усвоява в своята педагогика парадоксалната работа на възпитание по отрицателен и по положителен път.

По отрицателен път е онова обучение, при което чрез отрицателни и строги средства, както са различните видове наказания – порицание, укорителен поглед, забележка, мигрене и т.н., се опитваме да осарим негативните прояви на поведението на детето. И обратното, **положителното възпитание** обхваща положителни, подкрепящи и привлекателни педагогически средства, като похваля, награда, поощрение, любов, снизходителност, отпущение, добър пример, доставяне на тишина при съдържане радости, подарък, посещение на добри личности и т.н. Чрез таква възпитание се цели да се разширят положителните елементи в поведението на детето, както и да се различат качества и умения.

Вярва, че опиниат и мъдр учителя трябва да използва и строга, да се различат средния път на умереността и разумността, избягвайки крайностите и пресбициания.

• Едно значимо възпитателно средство през опиниатите времена е било **наказанието**. Св. Йоан Златоуст предлага използването на това средство да бъде индивидуално, без крайности и ексцесии, като същевременно трябва да остава свързано с музично знание от гледна точка на педагогическата психология средство за възпитание – милостта: „На всички, които са педагози и учители, препоръчваме да запитват (с наказание) „а и много други помощи средства препоръчваме, за да стават те по-добри“.

Педагогически и преподавателски принципи

Според св. Йоан Златоуст основните педагогически и преподавателски принципи са:

а) Принцип на ранното възпитание

Голямо е значението на възпитанието, което е получено по време на детството: „Ако от ранна възраст децата свикнат на добри обноси, не бихме били после уморени. Защото навикът става закон“.

Св. Йоан Златоуст подчертава, че възпитанието на човека започва преди раждането му, а именно още от фазата на ембрионална живот, „от майчина утроба“.

б) Принцип на самостоятелност на детето и на самообслужване

„Да се приучи детето да не използва от другите, а да извършва повечето неща само. Когато се приучи само себе си да обслужва, то става човек скромнен и приветлив към другите“.

в) Принципът на индивидуалното възпитание

Според този принцип възпитанието е насочено гледище индивидуално, към всяко лице поотделно, в съответствие с изискванията, интересите, нуждите, стремежите му, но и на духовните му заложби и слабости.

з) Принцип на нагледността (нагледни примери)

Возпитанието, и особено обучението, е възможно да стане много по-живо и много по-результатно, когато с различни средства, т. нар. нагледни, се провокират чувствата на ученика и така се допринесе за по-ефективното възпитание и усвояване на посланието на образователното общение. Таква средства може да бъдат различни изобразявания, мелодии, описания, разкази, технологии и т.н.

• Най-накрая, той предлага и две аутобиозуани средства: това на „тайнството Евангелие на природата“.

„Ако искате да отделите очите на детето от грешни следи, покажете му други красоти, като небето, същността, звездите, цветята на земята, покажете му ливади и красивите образи на книгите. С тях да си отпочива и с тях да разва очите си“.

„Нека учи и светците мелодии, които умряват детето и го успокояват вътрешно“.

г) **Разказите от Свещеното Писание** според великия свещец са запечатани в душата на детето, „Когато разкажат че се запечатва добре в ума на детето, а поучението се е засадило дълбоко в детската душа, то няма нужда повече от никакви педагози“. То се поучило от историята. За усвояването и, разбира се, е нужно повторение и затвърдяване на познанията.

Така, най-сигурният жиб и доказан начин да възпита един любовомър апиец за Христос и благодарен на небесата е: да хванеш детето си за ръката и да го отведеш в църквата.

По този начин възпитанието се възпява. Детето нагледно и на жиб допсига до един краен стадий от гледа на своя личен опит и преживява ликунето от своето създаване и съществуване.

АЗ и ДРУГИЯТ УЧЕНИК

Веднъж мой добри познати решаха да проведат експеримент. Разбраха се, В течение на един ден да следят речта си и да не казват местомението „аз“, тоест да не „аз-кам“. Вместо „аз знам“ трябваше просто да казват „знам“ или „запознат съм с това“. Нещо беше да пре-

казано глуми, когато човек не може да използва (2 Кор. 12:2-4). Без съмнение този човек е самият апостол Павел. Аз бях в рая. Аз видях ангели. Аз знам онова, което никой друг не знае“, а казва: „С такъв човек ще се похваля; но със себе си няма да се похваля, освен с

мошето немощи“ (2 Кор. 12:5).
О, как бихме си „по-аз-кажи“ до насита на неговото място. Очевидно запозна не ни се дава нищо свърхестествено, защото в сумите ни няма достатъчно отстраняване от самите себе си, което се нарича простота и скромност. Това все още не е смъртено, но е необходимо условие за нею. Зашото шом няма простота, значи няма дълбочина. А шом няма дълбочина, значи всичко, което се налее в душата, веднага я претъпява и се изхвърля навън. Изхвърля се чрез брътвежа, хвабтата или осъждане, които са първоначално постомяно „аз-ка“, сякаш то е най-главното на света.

Аз, мен, на мен, с мен, при мен, мое... Особено „мое“... Любима лексика – скелетът на речевата активност, слава музика на смъртното човечество!
А сега – Внимание! Както се казва: открийте разликите!

Очевидецът на евангелистките събития и не кой да е, а обявеният от Господ св. Йоан Боослов постомяно говори за себе си в прето лице. „Друзия ученик, когото Йоанс обучаваше“ (Йоан. 20:2), казва то за себе си, „друзият ученик се запече по-бързо от Петра“, „товава влезе и друзият ученик, който пръв беше дошъл на гроба, и повярва“. „Този е ученикът, който съществуваша за моя неща и ги написа; и знаем, че съществуваша му е истинско“ (Йоан. 21:24).

Тестът, зрителият на неизказаните откровения обикновено говори за себе си сякаш наблюдавайки се отстраня. Това не изключва обичайната реч и в Аполоксията. Там той гордо заявява: „Аз, Йоан, който съм и брат във и съучастник в скръбта и в царството и в търпението Йоанс Христова, бях на острова, наречен Патмос“ (Отк. 1:9). Но шом се касая до страданията на Спасителя и събитията, свързани с Възкресението, то там Йоан, пребивайки в изумление, се откъсва да говори за себе си по привычния начин.

Апостол Павел също се откъсвал от Йоан и по условията на произволяване, и по характера на проповедта. Смирйайки коринтияните, оборейки по необходимост за Видения и откровения, Павел също казва за себе си, сякаш за някой друг: „Зная един човек в Христа, който преди четирнайсет години... беше грабнат и отнесен в царя и си неуз-

Един последен светел от великия педагог

Замтен принцип на успеха на обучението е учителът да разбере, че е съвсем недостатъчен за едно толкова голямо дело. Тогава именно той постига успех, когато разбере събитията си неуспех и повери детето на Бога и се моли за това дете на Бога.

Седмица на православната книга Духовно-просветен център „Архангел Михаил“. Варна, 11.09.2015 г. За заявки: тел. 08840544507, Превод: Ануша ПАВЛОВА

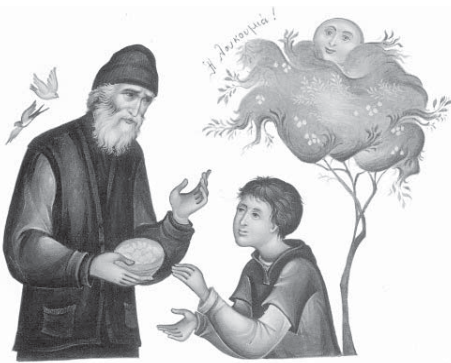
НОВИ КНИГИ „Животът на св. Йоан Рилски“

В нашата страна има дивно местенце, скрито под върховете на Рила планина. Тям пръв път повече от десет века е построен величественият Рилски манастир. Негов основател и първи изузен е свети Йоан Рилски. За преобладаващ живот на Чудотворец, в цветни картинки, изобразява в православен стил, разказва новата книга за деца, подготвена от братата на Рилския манастир „Св. Йоан Рилски“. Книжката се разпространява от Рилския манастир. Цена: 3.50лв. При закупуване на количество над 10 броя се ползва 20% отстъпка. За заявки: тел. 08840544507, ruen_manasir@abv.bg

Св. преподобни старец ПОРФИРИЙ

Наставление към родителите при възпитанието на децата

Старецът Порфирий, като отличен и разсъдителен наставник, чрез богоросветеното си слово насочваше родителите да имат помежду си и към децата свята християнска любов. Подчертаваше, че добрият и примерен живот на родителите предава личите на Божията благодат и на децата. **Светостта на родителите спасява децата.** Детето има нужда от родители – хора на топлина любов, още от момента на неговото зачеване. Светият живот на родителите като общение на истината и любовта предава мир, единство, любов, кротост, свети чувства и в детските сърца. Семейството, когато живее по християнски, става училище на любовта. Любовта е висшата цел на възпитанието. Детето не е съд, който трябва да напълним, а е огнище, което трябва да затоплим.

Обратно, когато родителите нямат духовен живот или не се подвизават правилно, предават и на децата си своето лошо духовно състояние и объркано поведение, тъй че противникът дявол измъчва родителите чрез опърничавостта на децата още от ранна или по-голяма възраст. Родителите са длъжни с нежно сърце, себеотрицание, спокойствие и тишина, с търпение и добро разположение, Христова радост,

молитва и вяра да насочват децата си към любов, истина, придобиване на плодородни добродетели, да им предават пламъка на вярата, дух на разум и духовно знание. Най-вече да буди майката. Тя да внимава, да се грижи, да се моли и да се бори да вдъхне в сърцата на децата си страх Божий, благоговение и благостие.

Един мъдрец казвал за майка си: „Тя на нищо не ме научи, защото беше необразована. Обаче ми вдъхна всичко, защото беше вярваща“. Зад всяко добро семейство се крие саможертвата на жената, на майката. Децата вдишват примера чрез преживяването, чрез примера, а не чрез поученията на сухото нравоучение.

Веднъж на масата на едно свещеническо семейство гост попитал кой измежду тримата синове свещеници и техния баща свещеник е най-добрият проповедник на Божие слово. Думата взел най-малкият син, който без колебание отговорил: „Сега се намира в кухнята“, и посочила майка си. И наистина било така. Тя не проповядвала в църква. Чрез своите дела тя проповядвала в малката домашна църква на своето семейство.

Още от ранна възраст майката трябва да учи децата си да постанат, да се

черкуват, да се причастяват с живоносното Тяло и честната Кръв Христови, да ги учи да се обичат, да се **себеотдават с човеколюбие**, да бъдат кротки, смирени и снизходителни. Тъй като именно до шест-седем годишна възраст се развиват най-важните черти на детската личност. Както отбелязва св. Йоан Златоуст, на тази възраст, която е най-тънкава, се развива и мисълта в мозъка. Както печатът се отбелязва върху восъка, така се запечатва и записва всичко видно и чуто от детето. Още в тази ранна възраст, продължава светилният, животът на детето се скланя към добро или към лошо, към злодеяние или към добродетел. Най-решаващо и главно е възпитанието на детето именно в този възрастов период. Затова и родителите като възпитатели, ако пропуснат тези първи години, то те са загубили и децата си като бъдещи човечи.

„Малко е детето, няма нищо, то не разбира“ – подобни изказвания на възрастни, особено на родители, са невъзпитателни и катастрофални. За съжаление, днес родителите прехвърлят привилегията за възпитанието на децата си на лица, които не носят родителска отговорност, било поради професионалната заетост на майката и принудителното ѝ отсъствие от семейното огнище, било заради гледане на телевизия и други подобни технологически средства. Въпреки че те трябва да посветят достатъчно време за об-

щуване със своите деца, да се наслаждават на това съжителство, на искрена любов, мирно възпитателно събеседване и съзидателно сътрудничество.

Свободата, която мнозина според западния модел на живот мислят, че предоставят на децата си, е свобода без любов. Защото чрез нея родителите искат да си осигурят собственото спокойствие. Наистина, както подчертава св. Йоан Златоуст, не съществува по-висше изкуство от въвеждането на ред в душата и моделирането насочено на мислите на едно малко дете. „От това изкуство няма друго по-голямо. И какво повече от това да уредиш душата и да изведеш мислите на младия?“

Много трудно е делото на възпитанието на децата и ръководеното на душието! Изкуство на изкуствата и наука на науките, допъвана св. Григорий Богослов, е да ръководиш човека – това толкова сложно и многообразно съществуване.

Делото на отглеждането и възпитанието несъмнено има за център изключителната отговорност на родителите като първи възпитатели...

Но въпросът е – какви трябва да са родителите? Какви трябва да са възпитателите на децата, най-вече в тези критични съвременни години на изкривяване на истината и объркано и безсъзнателност и безумност на света, на принизяване на нравствените ценности, на благоденствие и непривично сладострастие, на духовна заспалост и

отричане на идеалите.

Изводът е, че родителите трябва да бъдат единственият образец за православното възпитание на децата, за един надежден, благословен, прекрасен и перспективен жизнен път за обща полза, за добро съжителство и взаимна работа с обич и разбирателство сред света на този така силно механизмиран век.

Важността на родителското присъствие и житейски пример в детското възпитание е съществена и незаменима. Родителите трябва да станат Божии сътворци, съчетавайки се със свята воля за бъдещото преуспяване на своите деца. Задължение на родителите е да посвятят и отгледат в тях добродетели. Да се молят непрестанно с горещо сърце за своите деца. Тогава молитвата става мост, който свързва душите на родителите с душите на децата в общение на мир и любов.

Скъровищата в живота на техните деца не трябва да са парите и материалните блага, удобствата, имотите и богатството, които биха могли да предложат по-скоро наслажденията на „рождовете“ (срв. Лука. 15:16), скъперничеството и алчността. Напротив, той трябва да изобилства, от страна на родителите, с православни мисли, думи и дела за създаване и развиване на добър характер. Това, разбира се, с уважение към индивидуалността, самостоятелността и свободата на детската личност, без принуда, натиск, налагане и насилствено държане.

Семейният живот чрез молитва, търпение и примера на светия живот на родителите е Божията методика за отглеждането на децата, основа и начало на нашата цивилизация.

Из „Преподобни старец Порфирий. Любещо сърце“ от мон. Екатерина, игумения на м-р „Св. Ефрем Сирий“, Катерини
**Превод от гръцки:
Анна ПАРАЛИНГОВА**

От стр. 6

В лицето на Христос се открива автентичният човек. Явява се **истинската човешка личност**, съборният човек, за когото не съществува външна обвързаност, нито авторитет, а абсолютна любов и свобода. Никой няма правото да налага на човек своята воля или да го принуждава да направи даден избор. Нито Бог принуждава. Но дори и когато човек свободен се подчинява на греха, Той го призовава да се завърне към свободата.

Само че в ежедневния живот нещата се проявяват по различен начин. Човек не е напълно свободен. Но съществува възможността за свободен избор. Човек може да се движи ед-

новременно на две равнища: а) на равнището на творния свят, където се явява част от света, който е подчинен на физическата необходимост и детерминизъм; и б) на равнището на нетварното, където се движи като ипостас по образ на ипостасия Бог и се намира отвъд всяко определение. Така в човека съжителстват едновременно зависимост и свобода, тление и безсмъртие, робство и владичество. Онзи, който се ограничава до равнището на творния свят, се затваря във физическата необходимост и не е в състояние да живее и да се опълностности като личност „по образ Божий“. Тук се крие и причината за **болните му прояви като личност**. Загубвайки възможността да се отвори към

нетварното, за да достигне съвършенството и теосиса, той изпада в болнави състояния. Страстта му за надмогване на неопосимите за свободата му свързки, които следват от тварната му природа, го кара да изпада в неестествена страст.

Истината за личността се открива чрез Троицния Бог вътре в Църквата. Всяко Лице на Света Троица притежава пълнота на божествеността. Същевременно обаче, всяко Лице е отворено към другите и не остава ограничено в Себе Си. Перихорезисът (взаимоприключването) на божествените лица, което изразява абсолютното единство на Троицния Бог, се осъществява чрез кенотичната любов, която се излива и в „по образ“ творенията

Му. Затова Бог е преди всичко Любов (1Йоан. 4:8). Колкото по-далеч се намира човек от любовта, толкова по-несвършен остава животът му като личност. Усвършенстването на личността се реализира чрез усвършенстването в любовта и в свободата.

Фундаментализмът пренебрегва истината за личността и за личното. Тоест той не приема, че истината е лична, нито това, че участието в нея има личен характер и се осъществява чрез един личен ритъм, който повежда към честността и свободата. **Фундаментализмът призовава винаги за истините, а сам той не приема истината.** И това е лесно разбираемо, защото сетивните доказателства, логическите схеми, институци-

оналните изобретения и моралните афоризми по-лесно трогват човека, тъй като изглеждат по-убедителни. Без друго, често пъти човек се хваща за формата, когато губи същността. Вторачва се в обективни сигурности, които да закрепят неговата лична несигурност. Натоварва се с нравствени учения, за да покрие екзистенциалното си безпокойство. Самоизмамва се дори с вътрешна самонадеяност, че защитава свещеното и святото, или дори Самия Бог. Историята на фундаментализма е история на тревожните опити на човека да покрие вътрешната си празнота с някакви обективизирани сигурности.

Следва
Превод: Анула ХРИСТОВА

ХРОНИКА

България

Обновление на храм „Св. архангел Михаил“ в град Пловдив

На 8 ноември Българската православна църква чества празника Събор на св. архангел Михаил и небесните безплътни сили.

По този повод Негово Високопреосвещенство Пловдивски митрополит Николай извърши обновление на храм „Св. архангел Михаил“ в град Пловдив и възглави свещата Литургия.

С архиерея съслужиша: Знеполският епископ Арсений – викарий на Пловдивския митрополит, ставрофорен свещенноиконом Добромир Костов – протосингел при Пловдивска митрополия, свещенноиконом Виктор Христов – епархийски духовен надзорник, свещенноиконом Тодор Хаджиев – духовен надзорник при Пловдивска митрополия, председателят на храм „Св. архангел Михаил“ свещенноиконом Роман Арнаучков, митрополитският протодякон Илиян Александров и дякон Ангел Ангелов.

Песнопенията изпълни митрополитският хор „Св. ап. Ерм“ с диригент протопсалт Георги Радев.

По време на *причастния* викарният епископ Арсений произнесе слово

за празника Събор на св. архангел Михаил и небесните безплътни сили: „В днешния ден ние молитвено се обръщаме към св. архангел Михаил и безплътните небесни сили.

Ние не знаем що за сили са те. Господ нищо не ни е открил, освен че те съществуват. У някои хора, особено у съвременните, самото споменаване за ангелите предизвиква усмивка. Всичко това е така далеко от научно съзнание на съвременния образован човек и някои хора, като че ли изхождайки от своето образование, възпитание и култура, не могат да съвместят понятието за ангелите с това, което те знаят за света.

Напълно очевидно е – на Бога е било угодно тази тайна сила да се явява на хората в човешки облик, но никой от нас не знае що за сила е това, каква е нейната природа. Богу е било угодно тази сила да оказва влияние на всеки човек. Ние се от-

насяме с доверие към словото Божие и знаем, че тази сила съществува. Знаем също, че тази сила не е еднородна – в нея присъства и добро, и зло. Хората, които са способни да управляват себе си, спомняйки си за словото Божие, обръщайки се към

своята съвест, са единици. Ние ги наричаме святи хора, а как да се спасим ние – грешните?

Ето Бог и на нас ни е дал неведома сила, която присъства редом с нас. Ние наричаме свята редом с нас ангелски свят, защото Сам Бог го е нарекъл така в Своето слово и затова в най-трудните моменти от живота трябва да се обръщаме към Бога, към своя ангел, към тази сила, която присъства реално в нашия физически свят, макар самата тази сила да не принадлежи към физическия свят, та Господ чрез ангела да ни помогне да отделим доброто от злото, светлината от тъмнината, да изпитаме това, което е богоугод-

но и да не участваме в делата на тъмнината. Това е и ангелски порив над нас, ангелска защита, ангелски покров и ангелско въздействие. И тогава нашите слабости, нашите грехове и неспособността да виждаме черното и бялото, изведнъж ще се обърнат в голяма способност. Ние ще придобием силата на духовното зрение, силата на разума, силата на чувствата и грешният и слаб човек ще стане герой на духа.

Нека Господ ни помогне по неведоми за нас пътища да коригираме нашето поведение, наши мисли и дела. Именно в това ние виждаме най-великото и спасително значение на присъствието на ангелския свят в нашия човешки живот“.

В края на богослужението Пловдивският митрополит Николай награди ктиторите на храм „Св. архангел Михаил“ с грамоти и им подари по една икона с образа на св. архистратиг Михаил. Владиката преподане на богомолния народ архипастирския си благослов.

Духовното тържество завърши с многолетствието, възгласено от митрополитския протодякон Илиян Александров.

Пловдивска митрополия

Обрадовският манастир „Св. Мина“ тържествено чества празника на своя покровител

На 11 ноември хиляди християни от цяла България почетоха свети великомъченик Мина в Обрадовската света обител, край София. Този толкова почитан у нас светец от стотици години събира целогодишно многохилядни поклонници, които търсят бърза помощ и закрила от него.

Още в навечерието на празника ярващи като пълноводна река се стекоха към светата обител и до рано сутринта търпеливо чакаха реда си, за да се поклонят пред чудотворния му образ.

В празничния ден в манастира, който е единственият посветен на св. Мина в България и в този

ден е особено посещаван, още от рано млади и стари, мъже и жени, малки и големи преизпълниха светлата обител.

Нито работният ден, нито трудното битие попречи на богомолците да покажат своята почит към св. Мина и да получат утешение. Едни му благодариха за неговата небесна помощ, други му се помолиха за добро семейство и здобиване с рожба, трети – за изцеление от болест и от всякакви недъзи. Палеха свещи, поръсваха се със светена вода, помазваха се с елеев, четяха си молитви, изповядваха се, освещаваха хлебни приношения, но всички се покланяха, молеха и почитаха ревността Христов войн Мина.

Тържествуващият манастирски храм не можа да побере всички желаещи да вземат молитвено участие в богослужбата, но манастирската управа се бе погрижила всички да бъдат съпричастни към църковната молитва, благодарение на доброто озвучаване в двора.

По повод храмовия празник св. Литургия бе възглавена от Негово Преосвещенство Бранички еп. Григорий, викарий на Софийския митрополит. В съслужение с него взеха участие архимандрит Теофан, софийският протосингел ставр. ик. Ангел Ангелов, ефимериите на манастира – Борис Петров и Атанас Тахиров, и софийски свещенослужители.

В края на литургията еп. Григорий пламенно говори за мъченическия подвиг на св. Мина, преподане на

всички патриаршеския благослов на Негово Светейшество патриарх Неофит и благопожела св. Мина да ни закрила, пази и напътства в живота.

По традиция бе отслужен празничен водосвет в двора на манастира и бе раздадено благословено ястие на хиляди хора.

Манастирският празник бе уважен от: г-н Емил Велинов, директор на дирекция „Вероизповедания“ на МС, министерски служители, г-жа Даниела Райчева, кмет на район „Нови Искър“, г-н Тодор Кръстев, кмет на район „Сердика“ и др.

Весела ИГНАТОВА

ЗАПОЧНА АБОНИРАНЕТО ЗА 2016 г.

„Църковен вестник“

1 година	30,00 лв.
6 месеца	15,00 лв.
3 месеца	7,50 лв.
ед. цена	0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище“ № 4
тел. 980-30-16, центр. 987-56-11/245,
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Анула Христова

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на *Танка Тончева Христова*, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синаodalно издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCN96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.